KONSTANTIN
PRESLAVSKY
UNIVERSITY
S H U M E N

ШУМЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ
"ЕПИСКОП КОНСТАНТИН ПРЕСЛАВСКИ"

ЗАЕДНО ПИШЕМ ИСТОРИЯТА

ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ИНФОРМАЦИЯ, КВАЛИФИКАЦИЯ И ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ - ВАРНА

ОДОБРИЛ:
ДИРЕКТОР: _____
(Проф. д-р В. Кюркчийска)

Катедра: **Науки за образованието**

ПРОГРАМА

за устен изпит по **педагогика** (**теория на възпитанието и дидактика**)
с педагогически специалисти за придобиване на
четвърта професионално-квалификационна степен

1. Основни предизвикателства пред развитието на съвременното училище. Институционален и общностен характер на училището. Анализ на актуални проблеми в училищното образование. Училищни бариери пред ученето на учениците. Дигитализация и изкуствен интелект в образованието - проблеми и предизвикателства. Реформаторски тенденции в съвременното образование.

2. Митове и предразсъдъци, свързани с представите за добро възпитание и обучение.
Как традиционни възпитателни нагласи влияят върху съвременните модели на семейно възпитание, образователната система и процеса на обучение. Теории и реализации, предлагащи разрешения на традиционни педагогически проблеми.

3. Училищна политика за приобщаващо образование.
Същност и измерения на приобщаващия процес. Проблемни области и конкретни решения за развитие на училището като приобщаваща общност (споделяне на опит).

4. Превенция на отпадането от училище.
Бариери пред успешното представянето на учениците в училище и фактори за успех в работата с ученици от семейства в неравностойно социално положение.
Стратегии и модели за превенция на отпадането от училище: повишаване на учебно-познавателната мотивация на учениците, прилагане на интерактивни стратегии в обучението, позитивен училищен етос, работа с родителите и обществеността, развитие на училищната база и др. (споделяне на опит).

5. Развитие на взаимодействията в училищната общност - ученици, родители и учители.
Проблеми и предизвикателства във взаимодействието между образователната институция и семейството; между ученици, родители и учители. По какъв начин родителите могат да бъдат агенти на позитивни промени в образованието и как

политиката на учебното заведение може да съдейства за удовлетворяване на интересите на учениците, учителите и родителите. Принципи и модели за изграждане на училищна общност от равнопоставени партньори: родители, учители и ученици (споделяне на опит).

6. Интерактивност и интегративност в обучението.
Същност и значение на интерактивността и интегративността в обучението. Характеристики на интерактивното обучение. Интерактивни методи. Проекто-базирно обучение. Как идеята за интерактивно училище влияе върху характеристиките на професионално-педагогическия труд и променя изискванията към уменията на учителя. Ученето като игра. Игровизация в обучението. Модели за интерактивно и интегративно обучение (споделяне на опит).

7. Личностно и социално развитие на учениците.
Измерения на личностното и социално развитие на учениците. Съдържание на социално-емоционалната интелигентност. Възможности на училището да подкрепя развитието на личностни и социални умения на учениците от различни възрастови групи (споделяне на опит).

8. Гражданско и интеркултурно образование.
Цели и съдържание на гражданското и интеркултурно образование. Анализ на държавните образователни стандарти за гражданско и интеркултурно образование. Правата на човека/детето като ядро на гражданското образование. Модели за обучение на учениците в полето на гражданското и интеркултурно образование (споделяне на опит).

9. Позитивно общуване в училищната общност.
Умения за ненасилствена комуникация и модели за позитивно общуване между учители, ученици и родители. Социални и граждански аспекти на ученическата общност. Класът/групата като изследователска общност. Играта като стратегия за развитие на ученическата общност. Часът на класа като специално време за срещи на учителя с неговите ученици. Модели за позитивно взаимодействие в часа на класа. (споделяне на опит)

10. Агресивност и конфликти в училище
Същност на агресивното поведение. Генезис на агресивното поведение на децата в училище. Институционални „стимулатори“ на агресивно поведение сред учениците.
Генезис и развитие на конфликтите в училище. Стратегии за разрешаване на междуличностни конфликти и за снижаване на агресията в училище. Умения за разрешаване на конфликти, справяне в ситуации на проблемно поведение на ученици и родители. (споделяне на опит)

11. Училищна превенция на рисковото поведение – агресивни прояви, наркомании, ХИВ, трафика на хора с цел сексуална експлоатация, хазарт и др.
Същност, видове и области на превенция на рисковото поведение. Стратегии, програми и модели за работа по превенция на рисковото поведение (споделяне на опит).

12. Социално-педагогическа работа с млади хора от уязвими групи.
Социално-педагогически измерения на младежката работа/работа с млади хора. Типология и континуум на младежката работа. Мобилната младежка работа като социално-педагогическа концепция за работа в уязвими общности. Изисквания и

препоръки към програмите за работа с млади хора. Модели за социално-педагогическа работа (добри практики).

Препоръчителна литература

1. Айнскоу, М. и др. (2002) Индекс за приобщаване – ръководство за управление на приобщаващите процеси в училище. С., ЦИПО.
2. Андреев, М. (1996) Процесът на обучение. Дидактика. С., Университетско издателство.
3. Андреев, М. (1986) Интегративни тенденции в обучението. С., Народна просвета.
4. Бранстър, Р. (2018) Наръчник за оцеляване на училищния психолог. С., Издателство „Изток-Запад".
5. Велева А. (2013) Педагогика на играта. Русе.
6. Вълчев, Р. (2004) Интерактивните методи и груповата форма в гражданското образование. С., Център „Отворено образование".
7. Гатоу, Дж. (2010) Затъпяване – скритата цел на държавното образование. С., „Изток-запад".
8. Голман, Д. (2010) Новата социална интелигентност. С., „Изток-запад".
9. Голман, Д. (2011) Емоционалната интелигентност. С., „Изток-запад".
10. Гордън, Т. и Н. Бърч (2013) Трениране на успешни учители. С., „Колибри".
11. Гордън, Т. (2010) Трениране на успешни родители. С., „Колибри".
12. Грей, П. (2016) Свободата да учиш. С., „Изток-запад".
13. Дженкинсън, С. (2013) Геният на играта. С., „Изток – запад".
14. Дженсън, Е. (2018) Да преподаваме с мисъл за бедността. С., ТСА.
15. Желязкова, Т. и М.Банчева (2018) Ученическо самоуправление. С., „Аз-буки".
16. Иванов, Ив. (2004) Теории за образованието. Шумен, Университетско издателство.
17. Кон, А. (2011) Митът за дисциплината. От послушание към сътрудничество. С., „Изток-запад".
18. Миллер, А. (2011) В началото бе възпитанието. С., „Изток-запад".
19. Нунев, Ю. (2006) Ромите и процесът на десегрегация в образованието. С., Куна.
20. Попов, Г. (2002) Дроги и превенция. Варна, Стено.
21. Петерман, Петерман (2017) Работа с деца с агресивно поведение.С., „Изток-запад".
22. Ризов, Ил. (2024) Играещото училище - завръщане към бъдещето. Второ преработено и допълнено издание, Варна, Съучастие.
23. Ризов, Ил. (2023) Социално-педагогическа работа с млади хора от уязвими общности. Шумен, Университетско издателство.
24. Ризов, Ил. (2006) Модели за обучение по превенция на наркоманиите. Ръководство за учителя. Варна, Съучастие.
25. Ризов, Ил. и кол. (2009) Интерактивни модели за развитие на личностни и социални умения в начална училищна възраст. Второ преработено и допълнено издание, Варна, Съучастие.
26. Ризов, Ил. и М. Минчева-Ризова (2022) Очаквания на родители и учители за промени в училищното образование – SocioBrains, ISSN 2367-5721 (online), JOURNAL HOMEPAGE: WWW.SOCIOBRAINS.COM, ISSUE 93, MAY 2022
27. Ризов, Ил., Минчева-Ризова М. и Н.Димитрова (2018) Пренареждане съобразно целостта. Онтодидактически аспекти на интегративността в обучението. Университетско издателство. Шумен.
28. Ризов, Ил. и М.Минчева-Ризова (2002) Образователен подход „Умения за живот". Развитие на личностни и социални умения в училище. С., УНИЦЕФ.

29. Ризов, Ил. и М.Минчева-Ризова (2000) Образователна програма за развитие на междукултурен опит (Програма „РаМО"). Методическо ръководство. С., Фондация „Междуетническа инициатива за човешки права".
30. Роджърс, К. (2015) Начин да бъдеш. С., „Изток-запад".
31. Робинсън, К. и Л. Ароника (2017) Креативните училища. С., РААБЕ.
32. Розенберг, М. (2019) Общуване без агресия. Наръчник по ненасилствена комуникация. С. „Кръгозор".
33. Розенберг, М. (2009) Обогатяващо живота образование. Поморие, „Векста".
34. Хехт, Я. (2013) Демократичното образование. С., „Изток-запад".

Документи

1. Конвенция на ООН за правата на детето.
2. ЗАКОН за предучилищното и училищното образование Обн., ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 1.08.2016г.
3. НАРЕДБА за приобщаващо образование. Обн. - ДВ, бр. 89 от 11.11.2016г. Приета с ПМС № 286 от 04.11.2016г.
4. НАРЕДБА № 13 от 21.09.2016г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

Обяснителни бележки

Изпитът за IV професионално-квалификационна степен е писмен, анонимен и продължава четири астрономически часа. Кандидатите разработват писмено изложение по тема, която се изтегля на лотариен принцип. Темите за писмения изпит се определят от комисията преди изпита. Те са от обхвата на съдържанието на програмата за подготовка, но не повтарят нейните формулировки. По време на изпита използването на програмата или други материали не се допуска.

За да придобият IV професионално-квалификационна степен кандидатите трябва да покажат познаване на актуалната нормативна уредба в системата на образование, да проявят умения за анализ на проблемите, които засяга изтеглената тема, да използват правилно специализираната терминология при систематизиране на своето изложение, както и да демонстрират добра езикова култура. Задължителен елемент от изложението е споделяне на успехи, проблеми и затруднения от професионално-педагогическата дейност на кандидата, илюстриращи неговата лична ангажираност с проблемите, които е представил при разработване на темата.

Писмената работа се проверява от всички членове на комисията и се оценява с консенсус. Оценките се оформят с точност до 0.50. За да бъде изпитът успешно положен, минималната оценка, която кандидатът трябва да получи, е 4.50. При преценката се обръща внимание и на проявената от кандидата езикова култура.

Анонимността на писмените работи се разкриват след като приключи проверката и се оформи оценката. Оценката на комисията е окончателна и не подлежи на преразглеждане.